

KIRJAILIJAN ELKEITÄ

Timo Montonen

KIRJAILIJAN ELKEITÄ

Timo Montonen

KIRJAILIJAN ELKEITÄ

Suomen tietokirjailijat ry on tukenut kirjoitushanketta.

© 2022 Timo Montonen
Kannen kuva © Timo Montonen

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-6099-4

I Kirjailijan elkeitä

1. Alku

Valitse alku

- Yön pimeydessä hän on päättänyt, että vaikka kynsillä raapien raahaisi itsensä perille, täyttäisi sitoumuksensa, tekisi velvollisuutensa, pitäisi lupauksensa (siirry lukuun 11.1.)
- Kirjan kirjoittamisen hän oli käynnistänyt päättämällä ensin hakea apurahaa ja vasta sitten mihin (siirry lukuun 1.2.)
- Teoreettiseksi selkärangaksi hän oli valehdellut kirjoitustyönsä perustuvan luotettavan luokituslaitoksen luokitteluun, jonka mukaisesti kirjailijan elkeet luokiteltiin (siirry lukuun 1.3.)
- Me katselemme sinua, yksinäinen, suurenuslasilla, kuuntelemme sinua steto-

skoopilla, ja kuulemme kuinka sinä hyri-
set hiljaista mielihyvää (siirry lukuun
1.4.)

- Me ”oikeat” kirjailijat emme puhu oi-
kean kirjailijan kriteereistä muuten kuin
tässä metodisesti, päähänpinttymiäsi
(siirry lukuun 1.5.)
- Alussa oli salaisuus. Hän oli kätkenyt sa-
laisuuden hiljaisuuden mereen, joka oli
peittänyt maan, ja vaikenemisen henki
oli liittänyt puhumattomuuden (siirry lu-
kuun 1.6.)
- Manus – sellaista hassua sanaa Hannu
Mäkelä on käyttänyt muistellessaan työ-
tään Otavalla, käsikirjoitusten loppumat-
tomia (siirry lukuun 1.7.)
- Kirjallisuuden *tractor pulling*: mitä pi-
demmälle luki, sitä raskaammaksi kävi;
kirjat vastustivat lukemistaan – ne käyt-
tivät monia kieroja (siirry lukuun 1.8.)
- Hän on miettinyt työsuunnitelmansa
keskeisiä käsitteitä – ne on pitänyt ym-
märtää syvällisesti, jotta niillä on voinut
(siirry lukuun 1.9.)

1.1. Yön pimeydessä

Yön pimeydessä hän on päättänyt, että vaikka kynsillä raapien raahaisi itsensä perille, täyttäisi sitoumuksensa, tekisi velvollisuutensa, pitäisi lupauksensa – ennen kaikkea itselleen. Kuumissaan hän on heittänyt peiton päältäään, kääntynyt oikealle kyljelle ja pöyhinyt tyynyä paremmin posken alle. Ehkä hän nyt saisi nukutuksi loppuyön. Ajatukset alkoivat kuitenkin askaroida yksityiskohdissa, kysymyksissä joita hän oli itselleen tehnyt ja vastauksissa jotka tuntuivat riittämättömiltä. Mitä kirjailijan elkeet olivat? Ketkä niitä tekivät? Miksi? Millä seurauksin? Hän oli sosiaalisessa mediassa esittänyt nämä kysymykset mutta laihoihin tuloksiin – aluksi. Ketä kiinnosti! Mutta sitten hän oli saanut vastaukseksi muutaman havainnollisen esimerkkitapauksen.

Ne olivat pakottaneet hänet ajattelemaan, että hänen oma mielikuvituksensa ja elämäkokemuksensa olivat aivan liian riittämättömiä aiheesta kirjoittamiseen. Itsestään hän oli kuiviin kysymyksiinsä pusertanut happaman asiallisen vastauksen kuin sitruunasta mehun. Kirjailijan elkeet olivat liioiteltua kirjailijana esiintymistä. Kirjailijan elkeitä tekivät ensinnäkin itseään täynnä olevat kirjailijat, jotka olivat humaltuneet omasta kirjallisesta merkityksestään,

toiseksi kirjailijan asemastaan epävarmat kirjailijat, jotka tahtoivat valaa itseensä luottamusta pyrkimällä tekemään vaikutuksen kulloiseenkin yleisöönsä merkittävämpänä kirjailijana kuin tosiasiassa kokivat olevansa, ja kolmanneksi kirjailijana esiintyvät huijarit eli kirjailijaksi haluavat, joilla ei vielä ollut muuta näyttöä kuin nälkänsä ja röyhkeytensä. Nämä kaikki tekivät itsestään naurunalaisia. Kirjailijan elkeiden läpi näki helposti kuka tahansa, jolla ylipäättänsä oli silmää ymmärtää sosiaalisia tilanteita.

Mitä muuta aiheesta voisi sanoa? Tai pitäisi. Ei paljon muuta. Mutta muutama rivi ei riittänyt kirjaksi – ellei sitten tarjonnut lukijalle tyhjiä sivuja päiväkirjaksi tämän omia merkintöjä varten. Jotain piti keksiä sivujen täytteeksi, jotain, joka selaillessa näyttäisi asialliselta, vaikka tarkemmin luettaessa – mitä hän ei uskonut kenenkään tekevän – sisältö osoittautuisi sekavaksi horinaksi. Mitä vastentahtoisemmin luettavaksi hän tekstinsä tekisi, sitä paremmin se täyttäisi tehtävänsä. Lukija tuudittautuisi luuloon, että jos lukisi tekstin kyllin paneutuneesti, se kyllä avautuisi merkitseväenä. (siirry lukuun 2.)

1.2. Kirjan kirjoittamisen

Kirjan kirjoittamisen hän oli käynnistänyt päättämällä ensin hakea apurahaa ja vasta sitten mihiin hankkeeseen. Kirjailijana hän oli tottunut siihen, että aina oli kirja tekeillä vaikka aihe ei aina ollutkaan selvillä. Kyllä aihe aikanaan valkenisi. Niinpä hän oli vain alkanut kirjoittaa apurahahakemusta kuin mitä tahansa tekstiä. Ja pian unenomaisessa heittäytymisen tilassa hän oli kirjoittanut yhdellä istumalla työsuunnitelman.

Kirjassa oli tarkoitus selvittää, miten kirjallisen kentän laidalle sijoittuvat kirjailijat, kuten pienkustantajien kirjailijat ja omakustantajat, luovat kirjailijan asemaansa, toteuttavat kirjailijan tehtäväänsä ja kasvattavat kirjailijan arvoaan ja arvostustaan lukijakuntansa silmissä. Tunteamattomankaan kirjailijan työ ei nykyään pääty kirjoittamiseen eikä julkaisemiseen, vaan siihen kuuluu myös sosiaalinen toiminta ja näkyvyys niin fyysisessä todellisuudessa kuin sosiaalisessa mediassa. Tapahtuuko tämä imitoimalla tunnettuja kirjailijoita, matkimalla menestyneiden kollegojen toimintatapoja, tekemällä kirjailijan elkeitä vailla syvempää kirjallista merkitystä? Vai onko kirjallisen kentän laidalla oma kirjallinen maailmansa omalakisine arvojärjestyksineen ja statuksineen? Tämän selvittä-

miseksi hän lupasi tarkastella todellisten esimerkkien valossa kirjailijoiden toimintaa kirjojensa esittelijöinä erilaisissa yhteyksissä, kuten esiintyjinä, kirjailijavieraina, haastateltavina, myyjinä ja keskustelijoina sekä analysoidaan ilmiöön liittyviä käsitteitä. (siirry lukuun 2.)

"Kirjailijan elkeitä tekivät ensinnäkin itseään täynnä olevat kirjailijat, jotka olivat humaltuneet omasta kirjallisesta merkityksestään, toiseksi kirjailijan asemastaan epävarmat kirjailijat, jotka tahtoivat valaa itseensä luottamusta pyrkimällä tekemään vaikutuksen kulloiseenkin yleisöönsä merkittävämpänä kirjailijana kuin tosiasiassa kokivat olevansa, ja kolmanneksi kirjailijana esiintyvät huijarit eli kirjailijaksi haluavat, joilla ei vielä ollut muuta näyttöä kuin nälkäänsä ja röyhkeytensä."

BoD

9 789528 060994